

• Miren Aranguren •

«Gazte piloa lotu da borroka feministara»

Miren Aranguren (1981, Iruñea) Euskal Herriko Bilgune Feministako kidea da sorreratik. Mugimenduak hamar urte beteko ditu aurrean eta martxoaren 2tik 4ra topaketak egingo dituzte Leitzan. Arangurenen ustez, emakumeen egoerak okerrera egin du. Aldiz, mugimendu feminista indartsu dabil.

ONINTZA IRURETA AZKUNE

Argazkiak: Dani Blanco

Epe motza bada ere, hamar urtean aurrerabiderik izan al da Euskal Herrian?

Emakumeen egoera gordin aztertzen badugu, gure bizitzak ez du hobera egin, okerrera esango nuke. Ni behintzat ez naiz oso optimista. Begira azken urteetako tendentzia kapitalista eta patriarkala, sistemaren krisi orokorrek nola garen emakumeok berriro kolektibo kaltetuena. Sistemak gure betiko rola betetzera bideratu nahi gaitu. Gizon eta emakumeen arteko harremanetan, harreman afektibo-sexualetan, eta abar, ez dut uste aurrerapauso handirik eman denik, zeren azkenean eredu berdin-berdin mantentzen da eta berrindartzen da. Ordea, optimista naiz borroka feministarekiko.

Hamar urtean aldea nabaritu al duzue?

Duela hamar urte Leitzako topaketetan balorazioa ondokoa zen: emakume gazteek ez genion atxikimendu handirik borroka feministari, ez genuen lehenesten 1980ko hamarkadan bezala. Urte batzuetan oso apal egon zen, baina gero emakume gazte piloa lotu da borroka feministara. Arrazoiak hainbat izan-

“Sexuen arabera antolatzen garen bitartean sistema patriarkalak erreproduzitzen segitzeko aukera izango du”.

go dira, baina nik hiru azpimarratuko nituzke: 2000. urtean Emakumeen Mundu Martxarekin sortzen den ilusioa, postfeminismoa –gero izen berriak hartu ditu: transfeminismoa, queer teoria– eta Bilgune Feministaren sorrera.

Mugimendu feministan antolaketa berriak sortu dira, bereziki batera aritzeko espazioak landu dira. Azken urteetan dinamika bateratua izateko gaitasun handiagoa izan dugu. Dena dela, mugimendu feministak oztopo handi bat dauka.

Zein?

Berdintasunean bizi garen premisa faltsuarekin bizi gara. Eta betiko beste oztopoa: mugimendu feminista zalantzan jarri da sortu zenetik, ezkerreko mugimenduetan ere asko kostatzen da onartzea. Hori guztia hor egonda ere, momentu oso polita da.

Bi oztopoek tinko al diraute oraindik?

Bai. Ematen du feminismoak berdintasunik ez duela nahi, matxismoaren kontrakoa dela, “feministek gizonen gainetik jarri nahi duzue”, ikastetxeetan beti dago haurren bat hori botako dizuna. Bestalde, erakunde publikoek berdintasunaren alde egiten dute, baina ez jendarte eraldaketaren alde. Guk nahi duguna da hemen dauden egitura patriarkal guztiak iraultzea eta horretarako sistema guztia irauli behar da. Ulertzen dut zergatik dagoen feminismoa ezbaia, errotiko aldaketa planteatzen duelako.

Emakume abertzaleen V. topaketa feministak martxoaren 2, 3 eta 4an izango dira. Arangurenek eskutan dauka afixa.

“Esango nuke Euskal Herrian desagerrarazita bezala gaudela feministak bake eta normalizazio politikorako prozesuarekiko”

Beldurra eta interesak?

Ez dugu ezagutzen horrelako eszenariorik. Ezin dugu imajinatu kategoria sexualik gabeko jendarte eta gainera mailaketarik gabea. Horrek beldurra ematen du, beldurra ematen dio eskuinari eta beldurra ematen dio ezkerri. Niri ere bai batzuetan!

Azken hamar urteotan mugimendu feministak zein ekarpen egin ditu?

Ekarpen teoriko oso interesgarriak egon dira, bi azpimarratuko nituzke. Queer teoritik edo transfeminismotik egin den ekarpena bata. Teoria horren arabera sexuen binomioarekin puskatzeko apustua egin behar da, bestela, sexuen arabera antolatzen garen bitartean sistema patriarkalak erreproduzitzen segitzeko aukera izango du. Beste ekarpena zaintza lanei buruzkoa da. Ekonomia feministaren ikuspegitik zaintza lanak eredu ekonomikoaren erdigunean kokatu dira. Urte askoan, mugimendu feminista enpleguaren eremua aldarrikatzen aritu da, espazio publikoa konkistatu nahian. Baina betetzeari egokitu zaigun beste espazioa, zaintzarena, balio gabetu egin du jendarteak, eta guk ere balio gabetzeko arriskua izan dugu. Zaintza, jendarte eraikitze erdigunean kokatu behar dugu, ildo horrek garrantzi handia hartuko du.

Haur-gazteak gurasoen patroiak errepikatzen ari dira.

Oso kezkatuta gaude. Inoiz baino mutilago eta inoiz baino neskago dira gaur egungo gazteak, ereduak gero eta markatuagoak dituzte eta horrek ondorioak ditu, adibidez beraien artean harremantzera-koan. Nire gurasoen garaian edo ni baino pixka bat zaharragoen garaian askatasun sexualaren ametsa oso-oso presente zegoen. Gaur egun ez. Betikoa da, baina oraindik mantentzen da marikoiaren eta putaren estigma, eta Don Joanen kontu hori.

Edozein ikasgeletan ikustekoa da nola harremantzen diren gaur egungo gazteak.

Apenas aurreratu dugun, beraz.

Inoiz ez dugu egiturak aldatzeko apusturik egin, egiturak aldatzen ez diren bitartean ez ditugu ereduak, sinboloak, aldatuko. Esan ahal diegu txiki-txikitatik “berdinak zarete”, baina gero ez baditugu berdin tratatzen? Etxean ezberdintasun piloa ikusten baldin badute, telebista ikusten badute –neskek hau egiten dute eta mutilek hori– umeez ez dute sinesten esandakoa, imitazioz ikasten dute. Guk erakutsitakoa ikasten ari dira eta guk sis-

tema patriarkalak dauzkan espresio horiek guztiak erakutsi dizkiegu.

Eusko Jaurlaritza prestatzen ari den lege aurreproiektuan berdintasun politikak eta indarkeriaren aurkako politikak bereizten ari direla salatu duzue.

Berdintasuna estrategia orokorretik banatu nahi dute. Adibidez, aurreproiektua aurrera ateratzen bada Emakundek orain arte indarkeriaren aurkako politikan izan duen funtzioa ez du beteko. Ardura hori Herrizaingo Sailaren esku geldituko litzateke, Genero Indarkeriaren Biktimen Arretarako Zuzendaritzaren eskuduntza litzateke. Arriskutsua da bide hori, zeren indarkeria sexistari aurre egingo zaio, baldin eta zapalkuntza patriarkalarekin bukatzen badugu. Bi bideak bereizten badira ez dira inoiz batuko. Eta gaia asko teknifikatu eta polizializatu da.

Argudioa da indarkeria jasan duen emakumea babestu behar dela...

Emakumeak estigmatizatzeo neurri asko ari dira hartzen, bizkartzainen kontuarekin adibidez. Ez dut esan nahi emakume batzuentzat lagungarria izango ez denik, baina ezin dugu premisa orokor bezala planteatu. Oso biktimizatzaileak dira neurriak eta legeak. Bitartekoak behar dira indarkeria jasan duen emakumea subjektu politiko bilaka dadin. Instituzioek emakumea hartu eta erabat isolatzen dute; saretu orde, beste emakumeekin eta mugimendu feministekin harremanetan jarri orde, bitarteko sozio-ekonomikoak eman orde, autodefentsa feminista landu orde.

Martxoko topaketetan panorama politiko berriari helduko diozue. Bilgune Feministarentzat aurrera begirako gai potoloetako bat izango al da?

"Mugimendu feminista enpleguaren eremua aldarrikatzen ari du. Zaintzarena baliogabetu egin du jendarteak, eta feministok ere baliogabetzeko arriskua izan dugu "

Bilgunerentzat beti izan da ildo garrantzitsuenetakoa. Euskal Herri feminista eraiki nahi dugunontzat koituntura politikoak asko esan nahi du. Bake eta normalizazio politikorako prozesua abiatzeko baldintza berriak sortu direla ikusita, ezinbestez landu behar dugu gai hori, zeren koituntura politiko horretan emakumeok ez badugu ezer esaten, erabakiak jendartearen erdia baino gehiago kontuan hartu gabe hartuko dira berriz ere.

"Berriz ere", diozu. Lehen ere hutsuneak al zeuden?

Lehen hutsuneak egon baino, gu ez bagina hor egon hutsuneak izango ziren. 2005ean hainbat eragilek Oinarritzko Hitzarmen Demokratikoa sinatu genuen eta mugimendu

feminista hor egon izan ez balitz, ziurrenik ez zen jasoko aldagai potolo bat, alegia, emakumeen kontrako zapalkuntza kontuan hartu behar dela. Edozein prozesu parte-hartzaile planteatzerakoan emakumei begirako neurri zehatzak ere kontuan hartu behar dira, edo behintzat genero perspektiba.

Ez dugu guk bakarrik esaten, gatazka armatua konpontzeko nazioarteko prozesu askotan aldarrikatu dute mugimendu feministek emakumearen presentziaren beharra. Ezinbestekoa da aldarrikatzea, bestela ahaztu egiten da. Erabakiak gizonen artean edo gizonen osatutako espazioan hartzen dira, erabaki politikoak ez dagozkigulako emakumei eta are gutxiago feministoi. Esango nuke Euskal Herrian desagerrarazita bezala gaudela feministak prozesuarekiko. Benetan eszenario demokratikoa kontuan hartu nahi badugu, justizian oinarritu behar da. Ez dago justiziarik zapalketak dirauen bitartean. ■

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak 2003an abiarazitako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Orentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzari esker urterik urte osatuz doa ZIO bilduma.

Zientziara hurbiltzeko liburu erakargarri eta erabilgarriak eskainiz, euskara eta jakintza uztarturik jartzen dira edonoren esku.

BIZKAIA